

خود دیتنه وه له دوو ره خننه ی دوستانه دا

راستییه که ی ، له دلی خودا چاری ته مام بریبوه بابه تیک له وانه ی که متر دینه بهر نیگای خوینه رانه وه به لکوو هر نه بی به هو ی تازه بی یه وه شیای ی یه که م به خیره نیانی چل چرایه کی نویی نه ده بی کوردی بی ، به لام ویکه وت وه ها بوو له پوپه ره کانی گوڤار و پوژنامه ی نه م دوا بی یه دا نووسینی نه وتو بلاو بوونه وه نه که ر زوپه زوو تی بینیان تیدا نه کزیان به سهر ده چی . له هه وه له وه ویستم چند بابه تیکان لیره دا ناوکیل بکه مه وه به لام خوم لکاند به تیر په نگ کردنه وه ی دوو بابه تی سبی پات بوویه وه ی ره خنه لی گیراو که پپوه نندی هاوبه شایه تیم به یه کیانه وه هه یه و خاوه نی نه وی دیکه یانم له هه ردوو کاریشدا مه به سستی سهره کیم روون کردنه وه یه نه ک له سه رخو کردنه وه .

- ۱ -

له ژماره یه که م و دوهمی (کاروان) دا دوو به شی کوتاری ماموستا ره ئووف ئالانی له ژیر سه ره ناوی (نرخاندنیک) و (نرخاندنیک دهر باره ی زار او ره زانستییه کان) بلاو بوته وه له گه ل به لینی دهر چوونی به شی دیکه شی . هه رچه ند وه ها په سه ند

له و ده مه را که موژده ی نزیک بوونه وه ی دهر چوونی گوڤاری (کاروان) م بی راگه یه ندرا چاوه چاری هه وه ل تروسکه ی بووم وه کوو نه ستیزه ی به یاننیان له هه وه ی خویره لاته وه تریفه کانیم بو بنیزی له گه ل بین و به رامه ی نزارو گولزار یکی تازه گه شایه وه ی نه ده بی کوردی ، که چی (به ختی خه والوو) م کردمی به و پوژوه وانه ی که له ده می بانگی نیواره دا وه نه وزی دابیت و خوبی له ته راویحی نویژی خه فتناندا دیتیته وه . منیش له پوژی دهر چوونی ژماره ی دوهمدا . ژماره ی یه که می کاروانی خنجیلانه م پی بوو به نه ستیزه گه شه ی پاش خوړاو و قومه شه ربه تی فتاری به دره نگه کاته وه . تا من چاوم هه لینا کاروان به خوبی و کالای گه وه ره یه وه له کوش و باوه شی گرم و گوپی مه فتن و خویشاوه نندی کورد و کوردستانه نه زه لی و نه به دیکه ی حه سابووه و گه شابووه .. بالای به ئالووالای قه له م چنی نه دیبه هیژا کانمان ئاورینگی په لکه زیرینه ی ده دایه وه . جیم بی نه ما مه گه ر وه ک شاباشی دوا ی ئاهه نگی نه م پیزه دراویلیکه ی وشه ی به سوژ و په روش له م کوتاره دا به ره وه هه نگاوی کاروانی پیشرووه هه لاونیم و پی ببه به شداری شه واره و گوزه بانه ی کور په یه کی نازدار .

دهكړی که دواى بلاو كړدنه وهى سه رله بهرى بابته قه له مى
 تى بيځو وه لام دانه وه بکه وښته گه پر به لام نه و باره ي منى تيدام
 به به ريه وه نښه پشورى چاوه نوږى تيدا دريژ بکه مه وه هر نه بڼى
 له بهر نه وهى که به زه حمت دهستم دهگاته چا په مه نى نه و دوو
 دانه يه ش له گوډارى کاروان به پڼکه وت تيدان هه لته نگوتم جا
 نه گه ژماره ي ديكه ي لى چاپ كرابى تاځيستا 1883/2/15 به من
 نه گه پيشتوه . نه مه له لاييکه وه . له لاي ديكه شه وه به هه ويا نيم
 له ناست په څخه كانى ماموستا نالانى دا خوم دانوسو سټيم له
 هر چى دهيليت و جوابه جى يى له گه لدا بگم . هم له بهر
 نه وهى که كارى وه ها له راده به دهر دريژ خايينه و هم له پورى
 نه وه وه که زار او هكان له سه رتاوه بو په څخه لى گرتن و عيب
 بږينيان بلاو كړانه وه . به و پڼه نو سينه كه ي ماموستا نالانى
 وه رگرتنه وهى خوا پيشتى ليژنه ي نه و زار او انه يه و سېاسى بو
 ده چي ته وه ليرهدا من ته نها به سهر نه و شتانه دا ديمه وه که
 تروپسكه ي زار او سازى و زمانناسى له هه لگير و وه رگيريان
 هه لستينه وه ، نه و يش بايى ده سه لاتيكى له بارمدا بيت .

1- له باره ي (شنيوه - پواله ت - وينه) وه :

وهك من بوى دهجم وشه ي شنيوه پتر له (وينه - پواله ت)
 هوگري (بابته) ده بيت چونكه (پواله ت) پروكه شيكى
 بڼى بايه څه (وينه) ش به لاي شكلى ناو ناوښنه و كاميرادا
 ده چي ته وه . (form) ي پوژاو ايش نه پواله ته و نه وينه . ننجا
 نه گه رنيو هينده ي (پواله ت و شنيوه) چا وپوشى له كه رتى دوه مى
 زار او هكه بگين نه وسا (شنيوه په روه رايه تي) كه ليك به ولای
 (رواله تايه تي و پواله تي) واتاي (خو پيوه به ستنه وه)
 ده گه يه نى كه له نه سلى زار او هكه دا مه به ستيكى بڼه په تيه .

2- له كورديدا ته عبيري (بيت به بيت) به تايه تي له نيو مه لاياندا
 هينده ي ده قو ده قو پتريش له باو بوو ، هر دوو كيان بو يه ك
 واتاش به كار ده هاتن ننجا هر كاميكيان په سته بگري جى
 خويه تي به لام نابى پڼگه له وى ديكه كويز بگاته وه .

3- وشه ي (پاره و) هر چونكه له واتادا به رته سكره له (پڼگه)
 - ريبان) پتر دپته رهدايى بو واتاي (مذهب فلسفي) كه نه و يش

بوځوى باريكه پڼگه يه .

4- له گه ل پوون كړدنه وهى ماموستا نالانى ش من هر
 لايه نكيري (گومانگر) ده بم نهك (گوماندار) . چى ليژنه ش له
 باره ي تيكراي گم خاله ي گوتوه پيوانه ي زمانناسانه ي تيدا
 كراوه . (تپه پر و تى نه پر) ليرهدا بڼى ده څله ، كه رتى دواى
 (گومان) يش چ (گر) بيت و چ (دار) هه ر دوويان تپه پڼ ،
 هه روهك ده گوتري باجگر ده شكوتري پاره دار و ملكدار و
 زه ويدا ر و به رهنكار .. نه م پاشگره ي (دار) له (دا شتن -
 داشته ن) ي فارسيه وه هاتوه كه (مضارع) هكه ي ده بيته
 (دارد) و ناوى كارا ي لى پيك ديت و ده بيته (.. دار) . نه و
 مه به سته ي كه له واتاي (متشكك) دا هيه له گه لى (گرتن)
 با شترده پوا نهك له گه ل (تملك) كه ده كاته وه (داشته ن - داره د
 - دار) چونكه له (گرتن) دا (نياز) ناشكراتره .

5- ليژنه له په سته كړدى نه داتى (هكى) بو نيسبته
 نه يو يست له هه موو باريكدا و بو هه موو زار او هيك هر (هكى)
 به كار بيت چونكه دياره (ي) نيسبته هى به لاهه نان نښه .
 ته عبيري (خو لى دزينه وه ش) هر لايه نى ناچارى راده گه يه نى ،
 دياره نه گه ر (ي) نيسبته بو هه موو وشه يه كى ده ست دابايه
 نه ليژنه خو ي لى ده دزيه وه نه كورده و اريش زمانى له (لاوه كى ،
 شه وه كى ..) ده گپرا . كه س نالى ونه پگوتوه (كوردي ، به هارى
 ، خو مالى ..) بو يى په ش بڼه وه ، به لام بڼى گومان رسته ي (نه م
 كښه يه هوشه كښه نهك كرده كى) هه لكه و توتوره له رسته ي
 (نه م كښه يه هوشى يه نهك كوردي و هيا كوردي) . تا نيره
 جود او ازى بيرو را له م مه يدانه ي نيسبه ترا ده گه رپته وه بو
 قه ناعه تي زمانناس و زار او ه ساز چونكه هه ر دوو ريباز شوين پڼى
 ناخپوره ي پيوه يه ، به لام وا دياره ماموستا نالانى (ي) نيسبته
 و (ي) ناوى مه عناي به لاهه يه ك شتن : نا ليرهدا قه ناعه ت پر
 ناكات چونكه هه روهك له پڼى قه ناعه ته وه (تپه پر) نابيته
 (تى نه پر) هه روه هاش (ي) نيسبته نابيته (ي) ناوى مه عنا .
 ده بڼى كا كه تالانى به روه دوا بگه رپته وه و به نيوان دوو راسته
 پڼى نه و دوو بابه ته دا سه ره ژير بڼه وه بڼى نه وه ي تيكه ليان بگات
 . خو هه رگيز موجه له ش له وه دا نښه كه بليم نالانى يه كيكه له
 تاك تاكى ناخپوره ي كوردي كه له سه ليقه ي هه ستيارى زكماك و
 بڼى خه وشه وه كوردا نه داده رسپته گوتن و نووښين ، كوردا نه له

بابهت هه لده پېچیت و کوردانه داده بېت و تې ده کاته وه . ئنجا ته گه ر ئالانی له م جووت چاویلکه ی به رییانی پیزمان پاژنه ی ته پ بووبی کئی بی چاره ها و باره ها پلایلوی له ده قنی نووسین بو نه چوو بی !!

له ئاخاوتن و نووسینی ئیستاکی فارسی و کوردیدا بو نسیبهت و بو ناوی مه عنا هه مان (ی) دریزی قووجاو به کاردیت و ده گوتری - بو نسیبهت ده شگوتری (جوانی - بو ناوی مه عنا) . له کوندا بو نسیبهت (یک) و بو ناوی مه عنا (یه) به کار هاتوه کتیبه کونه کانی په هله وی و پیش په هله وی ئه م جو دایی کردنه یان شتیکی ده ستورییه . به نمونه له لاپه ره (10) ی کتیبه کارنامه ی نه رده شیر ی پاهه کان - نووسینی بهرام فره وش ی ، چاپی تاران 1354 - ئه م و شانیه ی (چاپوکیه ، «سواری») له ناوی مه عنا و وشه کانی (گه رامیک «گرامی» ، پیزداره ، نه پاریک «به واتای دیگر» ، هی تره ، نامیک «نامی» ، ناوداره ، له نسیبهت دراو ده دیتترین . له نیوان پو شنبیرانی کوردی شیرانی ئه م زانیارییه وه که نه ل فووبی ئی هاتوه به لام لای خو مان مه سه له که هینده ئاشکرا نییه . په که م جار له لایه ن د فاروق عمر صدیقه وه ، که نه وسا جاری خویندکاریش بوو ، بایی بنه چه کی ئه م دوو (ی) ه به گوتار له گو فاری کو ردا بلاو کرایه وه . به نمونه وشه ی (زندیق ، زه ندیک) نسیبهت بو لای (زه ند) . دوور نابینم ریژه ی (ده ره کی ، ناوه کی ..) ش له و وشانه دا پاشه او هیه کی شیواوی ئه م نسیبهت کونه ی زمانه ئیرانیه کان بیت هه رچه ند ناتوانم بریاری له سه ر بده م چونکه زمانی کوردی به نووسین شیوه ئاخاوتن کونی نه پاریزراوه تا کوو بزانی له که نگینه وه نه و ریژه یه په یدا بوه و ئایا له بنه ره ته وه (ه کی) بوه یاخوه له (یک) هوه گو راره . نمونه کانی ماموستا ئالانی که له لاپه ره (71 , 72) ی ژماره ی یه که می کارواندا بو نسیبهت ی حساب کردوون به شی زوریان هی ناوی مه عنان . وشه کانی (برایی ، هه زبه شی ، وشه سازی ، دامای ، سه پانی ، که له گایی ، هه رزه کاری ، جو دایی ، لای ، که نجی ، ئازایی ، ئازایه تی ، لاییتی ، که نجیتی) هه موویان ناوی مه عنان و هیوه ندییان به نسیبهت وه نییه له بهر نه مه په خنه یه کی له سه ر بنه مای نه و وشانه وه هه لستان به ره و بو شایی ده پروون . 9 ده زانم به کارهینانی (ه کی) بو نسیبهت له شوین و

باری ئاسته نگدا نووسه ر و ئاخوهر ره ها ده کات به نمونه .

تیر بو شبعان
تیری بو شبع

ئنجا نه گه رو یستمان بلین (شبعانی) و نه و (ی) ه مان بو به کار هینا هه ر ده بی بلین (تیری) که بو (شبع) مان دانا که ئیتر له که ل (شبعانی) دا تیکه ل ده بی به لام ده توانین تا راده یه ک چاو بو شی له و له مه ره بکه ین چونکه له هه موو زمانیکدا وشه ی و اتا جودا ده که نه وه یه ک فورم هه روه که له عه ره بیدا وشه ی (اری - فعل مضارع للمفرد المتکلم) ده کاته وه (آری - فعل ماضی للمفرد الغائب) . له مپه ری گه وه له وه دا ده بی که به مانه وی ریژه ی نسیبهت بو (تیری - به واتای شبع) به کار بهینین و (ی) ی تیدا بخرینه که ر که هه ر ده بیته وه (تیری) . ئنجا نه گه ر هانا ببهینه بهر (ه کی) له مپه ر له نیواندا نامینی :

تیر بو شبعان
تیری بو شبع
تیره کی بو شبعانی
تیره کیه تی بو شعبی

خو نه گه رو یستمان (شبعانی - تیره کی) که ناوی ماده یه بکه یه ناوی مه عنا نه وسا به رانه ر (الشبعانیه - که مصدری صنایعیه و ناوی مه عنا یه) ده لین (تیره کیه تی) برواش نا که م ده رفه تیکی دیکه له ده ستووراتی زماندا په یدا بی بو ده ریا زبوون له م ئاسته نگه . نه و وشانه ی کوتایی یان به (ی) ی دریزی قووجاودیت وه (برسی ، تروزی ، سوئی) ناتوانن (ی) نسیبهت به خو یانه وه بگرن ، ناشبی خه یال بو (برسییانه ، تروزیانه ، سو فیانه) بروات چونکه نه مانه ئاوه لکارن هه رچی وشه ی نسیبهت دراوه ئاوه لئاوه . ئنجا نه گه ر نه لین (برسیه کی ، تروزیه کی ، سو فیه کی ..) ریگه ی کورتمان ئی دریز ده بیته وه ویا هه ر به جاری ریگه که کویر ده بیته وه . له زور شوینی کورد زماندا نه گه ر ناوی جیگه و ناوایی وه (جه لی ، داری که لی ، سلیمانج) به (ی) کوتایی هاتبیت بو

نیسهت دهلین (جهلیه تی ، داری کهلیه تی ، سلیمانیه تی)
 واشده بی کورتی ده که نه وه و دهلین (جهله تی ..) . نه م
 به کارهینانه تا نیستاکه ش باوه و بوخوم گوی بیستی بووم به لام
 خه ریکه له بن شالاری شارستانه تی و خوینزنی نویدا که وا
 گه لیک نادگاری میراتی تی ده بات ، نه میشیان تی بچیت . باوه
 ده که م له و گوندانه تی قوتانجانه بیان تیدا کراوه ته وه ته نها
 به سالدا چوه کان بزنانن بلین (سه رووکانیه تی ،
 جیاقولیه تی ..) هرچی وه چه تی تازه یه خه ریکه (دار ، دور ،
 زار ، زیر) فیر ده بی و به لای نه و وشانه دا ناچیته وه که
 ماموستاکی لییان به له د نییه .

له کوردیدا (ی) ناوی مه عنا هر به و وشانه ده ویری
 بیانکاته ناوی مه عنا که گاهه لنانون و وه صفی ماده ده که ن نه ک
 خویمان ماده ن وه ک : جوان ، جوانی - شیرن ، شیرنی - ناسک ،
 ناسکی - دزیو ، دزیوی .. زمانی کوردی ویرای (ی) سی نه داتی
 دیکه ی هه یه بو دارشتنی ناوی مه عنا :

1 — نه داتی (هتی) وه ک : پیاو ، پیاوه تی - دایک ، دایکه تی -
 برسی ، برسییه تی ..

2 — نه داتی (ریی) گه مه یان بو مه به سئیکی ورد له کار دیت :
 به نمونه ، وشه ی (دریژی) بو (مطلق الطول) دیت به لام که
 ویستت (هه نرۆک طول) نه ک (مطلق الطول) ده ربیریت ده لیتت
 (دریژی ژووهره که ، شیرنایی شه که ره که ، پووناکایی په نجه ره
 ، به رزایی شاخه که ، سه وزایی گیاهه) .

3 — نه داتی (ایه تی) به زوری بو ده رخستنی پیوه ندی
 نیوان مروف به کار دیت وه ک (خزمایه تی ، دوژمنایه تی ،
 دوستانه تی ، کوردایه تی ، قه ومایه تی ، مه ردایه تی ، که سایه تی
 ، رابه رایه تی ، عه بدایه تی ..) . هه ر نه م نه داته یشه ده توانی
 ناوی مادی ره ق و زه قی به بو ز وه رگیبری بو ناوی واتا وه ک
 (به ردایه تی - التحجر ، الحجریه . که چایه تی ، الجیرییه .
 خولایه تی ، ناسنایه تی ...)

زورینه ی گه و وشانه ی دهنگی دهنگی نه لفیان تیدایه وه ک
 (برا ، گه دا) نه لفی (ایه تی) یان ده سویت و ده بنه (برایه تی -
 نه ک برایایه تی - ، که دایه تی نه ک که دایایه تی ..) له
 شوینی دیکه ، ده میکه گه م دیارده یه تی تی چوونی گه و گه لفه م
 پوون کردوته وه لیره دا لچه موه سوری ..

نووسه رانی سلیمانی به پنی ناخاوتنی ناوچه یی له جیاتی
 (برسییه تی ، نه مین داریه تی ، ئیتالیه کان ..) ده نووسن
 (برسییتی ، نه مین دارییتی ، ئیتالیکان ..) هرچی زوربه ی
 کورده جوهره کی فیکه که به کارهینانی ره سه نه پیره وی ده که م .
 ره سه نایه تی نه و جویریان له دوو به لگه وه به ئیسهات ده گات :
 به لگه ی یه که م یه که م نه وه یه که زورینه ی هه ره زوری کورد
 ده لی (برسییه تی ، وهلیه تی ..) . به لگه ی دووم نه وه م نه وه یه
 که ناخپوهری سلیمانیش له ناچاری دا باده داته وه بو پربازه
 ره سه نه که که مه جبووره بلی (ئیتالیه هونه رمه رنده کان) .
 چارت ناچاره بلنی (برسییه هه ژاره کان) . ماموستا ئالانیش
 به پربازی ناخپوهری سلیمانید بو (لاییتی ، که نجیتی ..)
 چوته وه . هه رچونیک بی ناشی پربازه ره سه نه که پنی لی بگیری ،
 ته نانه ت له وشه ی وه ک (پوشت ، که شت) یشه دا ناشی
 (پویشیت ، که یشیت) که راستره کویر بکریته وه . بیخود
 ده لی (له و پوژه وه پویشتوه توراوه دلی من) . نالی ده لی (کی
 دهستی ده گاته به ی وناری نه که یشتوت) . حاجی ده لی (که
 پیربووم تی که یشتم دهستی گریم) . نه دیب له سه ریه تی له مانه
 و له هرچی وه ک نه مان هه یه خوی له پربازه ره سه نه که ی
 کوردی رابهینی . ئیسه له سه ره تاکانی ره نگر پیژ کردنی
 شیوازی نه ده بی کوردیداین ، چی نیستاکه ره گه دایکوونی
 ده بیته شه قامه رینی ته عبیری کوردی . نه و زمانه ی شیوه ی
 نه ده بییان ده قی گرتوه له ماوه ی 50 سالدا یه ک پیتیان لی ناسوی
 و ناقرتی : کورت کردنه وه ی بی حیساب له شیوه ناخاوتنی
 ره مه کیدا ده بی تا نه وه ی خه لقی توونس له ناخاوتنی یه من
 ناگن سنه ییش زه فەر به وتووژی ناگری نابات . چه ندیکی
 بلوی له هاشماوه ی کوئه زمانه که مان بهاریزی سوودی خومانه
 چونکه هه تا به ره و ده ق و ده ستووری ره سه نه وه برپوین پتر
 خه لقی تیدا کورده بیته وه و له یه کدی حالی ده بن . کوردی له دوو
 هه زار ساله دا هینده ی لی سواوه له لزوم به ده ر بی .

به ره له وه ی له به شی یه که می کوتاره که برۆم بو به شی
 دوومی چه ند ورده تی بیینی هه ن پپاندا تپه ر بیم :
 که رته کاری (گر) و هاشگری (گر - بوته وه دگر) له
 یه کدی جودان : هرچی (گر) ه که رتیکی کاری (گرتن) ه و
 ناوی کارای لیکدراو (به ته عبیری جارن اسم فاعلی مرکب)

دروست دهکات وه کوو که رتی زورینه ی کاره کانی دیکه (جلیشور ، نانخور ، باجگر ، سهرتاش) . به عادهت کاری تی نه پهل که ل وشه ی (صفه) و له گه ل ناوه لکاردا وشه ی لیکدراوی نه وتویی دروست دهکات چونکه به رکاری ناویت وهک (خوشپرو ، سه پرو ، به سه رها ، زوروه ..) . هه رچی (گه ر - له) به شی زوری وشه لیکدراوی نیستاکه دا بوتوه وه (گره) بارته قای (هوان) له گه ل ناو دیت و صیفه تی لیکدراو دهکاته ناوی که سابهت وهک (ناسنگر ، مزگر - ده رگه وان ، پاسه وان) .

له وشه ی (نیرکه پیاز) دا به شی به که می وشه که له (نیرهک) هوه نه هاتوه به لکوو له (نیرتک) هوه سواوه . به گه سل (نیرتکه پیاز و دهستکه قوراده) بوه . نیستاش له هندی ناوچه ی عه شیره تیدا پیره کان ، بگره زور که سیان (نیرتک و دهستک) به کار ده هینن ، هه روهک وشه ی (قه ننه) ش ده که نه وه (قه لنه) که پتر به ره و (قه لوون و قلیان) هوه چوته وه

وشه ی (ریژه) بو (صیفه): ده دات نهک (ریژگه) هه رچی (ریژگه) یه وهک (نیستگه ، بنگه ، شه رگه ..) ناوی شوینه [نهک ناوه ل ناوی شوین] . وشه که ش له (ریشتن) هوه به ربوته وه که به هه له وه یا بو سووک کردن ده کریته (رشتن) به لگه ش نه وه یه که له ئایده و فهراندا نه و (ی) ه دیته وه :

ئاوه که م ریشت

ئاوه که ده ریژم

ئاوه که بریژه

(ریژه و پیره) ش هه ر به لگه ن .

له وشه ی (که له میرد) دا نه و (ه) یه که فه تحه ی عه ره بییه نیوبه ند نییه . دهنگیک ده بیته نیوبه ند (ناوگر) که بترنجیته کلیشه ی وشه وه نهک بهیته نیوان دوو وشه وه . به نمونه له وشه کانی (بزوتن ، بزواتن - بووردن ، بواردن) نه و نه لفه نیوبه ند (ناوگر) ه . به لای منه وه دهنگی (ر) یش له (گرنج) دا ناوگره ترنجاوه ته کلیشه ی (گنج) هه روه ها (ر) ی (قرژ) چوته ناو (قرژ) .

ده پوم بو ژماره دووی کاروان :

کاتی خوی که ره خنه کانی ماموستا ئالانی بو کوپی زانیاری کورد هاتن گه رماوگه رم لیژنه یه ک - به سه ره رشتی کردنی خوم - دهستی دایه ریک خستن و ئاماده کردنی نه و ره خفانه و هی دیکه ش که له نووسه ری دیکه وه هاتیبون بو بلاو کردنه وه یان . وپرای نه و ره خفانه ، ئالانی ، پاسه رده ی به نرخی دیکه شی بو کوپی جی به جی کردبوو له بابته تی فولکلور و که له پوور .. خه ریکی ریک خستنی نه وانیش بووین به لام ریکه وت وه ها بوو به ر له سازدانی نه و کارانه پیوه ندیم به کوپه وه نه ما ، زوریشی نه برد یاسای تازه ده چوو (دهسته ی کوردی) خسته شوینی کوپ و نه و بوه به رپرس . ده مه وی زور به خیرایی له به شی دوه می نووسینی ماموستا ئالانی ده رجم : بو هه ر مه به ستیک بی (قه سه رسته وه) به جی تره له (قسه کاویژ کردنه وه) . رهنگه (هاوبه ندی) ش له (هاودهنگی) بو (ترابط) له بارتربی نه گه ر تارمایی (هاونیری) بو خوی نه باته وه .

(ژیربیژی) بو هونه ر وه یا زانستی (منطق) و (ژیربیژی) بو که سیکي (منطق زان) بی و (ژیربیژه کی) بو نیسه ت وه لای (ژیربیژی) و (ژیربیژه کی) بو نیسه ت وه لای (ژیربیژی) کره ناکه ن . هه رچی (ژیربیژانه) یه ناوه لکاره وهک بلنی : ژیربیژانه ده دوی ، کوردا نه ده پوئی ، مه ردا نه هاته کایه وه . وشه کان له م رستانه دا وصفی کار ده که ن نهک کارا (فاعل) .

نه گه ر (بولاندن) بو تصنیف بیینه ده ستوری داتاشینی (کار) له (ناو) خزمه تیکی گه وره به زمانه که مان دهکات هه رچه ند له بولاندنیشدا هه ر واتای کو و کومهل و ئاپوره وه رده گیری نهک واتای (جو رجو ر و خواروژوور) که له (صنف) ی عه ره بی و (class) ی ئینگیزی وه رده گیری . به لام لزوم نابینم بینی پیوه بنین و بلین (کابرا چه تری لی دا و خوی عه لیشیشاند ..) مه گه ر به نیازی گه پ و گالته کردن بی .

وشه ی (ره خسکان) له ئاخواتندا باوه هه رچه ند له هه موو هه ریمیکیشدا ئاشنا نه بی . نه م نه بیست بوونه ی نه دیبه کانمان که ده چیته وه بو دوو هوی سه ره تایی ، یه کیان نه گه ران و سه ر لی نه دان . دوومیان نه بوونی چاپه مه نی له هه موو هه ریمه کاند ، تا نه م نه بیست بوونه زونه زور جارن ده مه ته قه ی هه لستاندوه ته نانه ت جاریکیان نووسه ریکی سه ر به زمان له ئاست وشه ی (چیم) به واتای (فریز - فریزوو) وه ها نه سه له یین بوو هه ر له بنه وه ئینکاری هه بوونی ده کرد . که چی فریزجار به واتای

چیمجاره . نه و پچه په یه ی بو کیلانی زهوی چیمجار دروست دهگری بهی دهلین (پیمه په ی چیمبر) . نووسه ریگی دیکه ش به رانبر وشه ی (رایه خ) سه ری له و (ی) هی ناو وشه که سوړمابوو ، به دریزی له ته علیلی په رینه وهی بی په که بو ناو وشه که ی ده کولیه وه چونکه هر گوی بیستی (راخستن ، ه ل خستن ، خستن ..) بو بوو که چی فورمی وشه که (یه خستن ، ییخستن ، نیخستن ، هیخستن) ه له هه مووشیاندا دهنگی (ی) هه یه که نیتر دیاره (رایه خ) له وان که وتوته وه . گوردانی بیژی کوپی (حوسینی حه به توژ) به رله 50 سال پتر قه وانی ده رکرد ده لی (هات کاروانی که رداران ، ییخستیان له بن داران ، لیدهن ده ردی حه لوکی ..) . وشه ی (تی وه ریخ) له دوو پیشگری (تی ، وهر) و که رتیکی به رایبی (یه خستی) پیک هاتوه . هر له و جوړه گوی بیست نه بوونه جاریکیا دوو فهره ننگ نووسی کوردی له وشه ی (فروسمان) که من له نووسینمدا به کارم هینابوو پامان ونه یان بیستوو که چی له زوړ شوینی به ری سوران به واتای (نه فسوون لی خویندن ، ته له سم به ند کردن) له که ردا یه . یه که له و دوو فهره ننگ نووسه (زه بیچی) دواتر پیچی گوته وه که توژی نه وهی له وشه که دا کرده و له خه لقی پال که تی بهستوه له جیاتی فروسمان ده لین (فلیسمان) . وا دیاره وشه ی (ره خسکان) یش بو ی ریک نه که وتوه بهر گوی گری به ری بابان که وتبی . دهنگی (ک) له وشه سازی کوردیدا ده وریکی چالاکی هه یه ، لیره دا کارمان به یه که باری نه و ده وره هه یه که ده بیته پاشگری کار و زیده واتایه کی تیدا په پیدا ده کات . پاشگری (کا) له چاو پاشگری (ا) خه ستوخولییبه که وه یا شیوه گوریبه که له وشه دا په پیدا ده کات . به نمونه ، له په گی (بزړ) هوه به هوی پاشگری (ا) کاری (بزړان) په پیدا ده بی . که پاشگری (کا) ی پیوه لکا ده بیته (بزړکان) شیوه په کی نوی بو (بزړکاو) په پیدا ده کات له چاو (بزړاو) . وشه ی (په شیو) ده بیته (په شیوان) و ده شیپته (په شیوکان) که سه ختتره له په شیوان ، هر خوشیه تی بوته (په شوکان) . دوور نابینم (هه لهروان) و (هه لهرووکان) ش دوو دلوهی نه م خورگه یه بن . نووزانه وه بنگه ی وشه ی (نووسکانه وه) یه به لام دهنگی (ز) به جیرانه تی دهنگی (ک) بوته (س) چونکه هر دووکیان واته (س ، ک) دهنگی کین هرچی (ز) ه ناوازه داره له بهر خاتری (ک) ه که خوی کپ کرده وه که وشه ی (نازک) که له (ناز) هوه

هاتووه بوته (ناسک) له بهر هه مان سه به ب ، (بازوو) ش بوته (باسک) . هرچی وشه ی (ره خسکان) ه خزمی نزیکی (ره خسان) ه و هر دوویان له واتادا په (ره خسین و

ره سین) ده که نه وه ، به لام له (ره خسکان) دا زیده هیزیک هه یه .

نه کهر (کوگر) به (جامع) وه ربگیری (کوته گر) نابیته (مانع) : ده بیته نه وشته ی هه ندیکان دهگری وه ه ندیکان ناگری . بوته وهی بیته پچه وانه ی (کوگر) ده بی بگوتری (هیچ نه گر) نه وساش (هه مووگر) په سه ندر ده بی له (کوگر) . به لام (هیچ نه گر) هر له به رانبر (کوگر ، هه مووگر) دا ده سازی نه خو (مانع) (هیچ نه گر) نییه .

له کوتایی نه م پیدا چوونه وه یه دا ده نیم ماندوو بوونه که ی ئالانی جینی سپسه و ده بی به و په ری هه ناسه دریزی هوه له که ل زاراوه کاندای خه ریک بی ، منیش نه کهر چاوم به نووسپنه کانی که وت و به چاکم زانی پیناندا پچه وه تا پیم بگری تی بینیه کانم بو خوی ده نیرم به هرچیک نه دره سی بز انم . زوریش گوشاد ده بم هر جاره که ده بیتم نووسه ران له و زاراوانه وشه وه رده گرن و به کاری ده هینن ، وه ک بلج حه سانه وهی نه و باغه وانه هه ست پی ده که م که ده بینی نه مامه که ی شین بوه و به ریشی گرتوه

- ب -

له (العراق) ی (9) ی شوباتی 1983 ، له ژیر سه ره ناوی (وینه ی هونه ری له شیعی ری حاجی قادری کوپی دا) ماموستا عه بدو پر ه زاق بیمار به دوا شی کردنه وهی چهند نمونه یه که له نیگار کیشی هه ستیارانه ی به هاریه که ی حاجی ده نووسی : د جا له م پوه وه ووته که ی ماموستای دانهری کتیبی (چه پکیک له گولزاری نالی) به گاسانی رت ده کرینه وه که له لاپره 199 دا کوتوویه تی :

د یادی گوته بیکی تری (دلدار) ده که مه وه که ده یگوت حاجی قادر له به هاریه که پیدا شوین بهی (قوربانی توژی ریگه تم) ی

نالی هه لگرتوته وه و نه وسا من ئەمەم له دلداری نه ده سه لماند
که چی نیستا وهک بەدییهه ئاشکرایه له بهر چاوم چی دلداری
ده یگوت راسته .

چونکه دانهری نه و کتیه منم پیویست بوو لیره دا
نه ختیک پروناکایی بو لای نه و شوین بی هه لگرتنه وه به و پهرت
کردنه وه که ی بهاو یژم .

ده بی له پیشه وه بلیم شوین بی هه لگرتنه وه ی نالی له
لایه ن حاجی قادر وه نه که مایه تی تیدایه نه بلعاتیکیشه له که س
به عیب بگیری . له نیوان شاعیرانی کورددا و پیرای شوین بی
هه لگرتنه وه (تضمین و اقباس) یش بهر چاوه که وی که پتر
له نزیکه وه خوولیای شاعیر به غیری خویه وه ده لکینی . نالی که
ده لی :

ناری سینهم گهر نه بی غه رقم ئەمن

ئوای چلوم گهر نه بی سووتلوم ئەز

به کسه ر و اتاخوازی له م به یته ی (ابن الفارض) کردوه :

فلولا زهیری اغرقنتی ادعی

ولولا دموعی احرقنتی زهرفتی

به لام نالی مه هاره تیکی تیدا به کار هیناوه وا بزانه له و
کتیبه ی (چه پکیک ..) دا بوون کراوه ته وه . جاریکیان باسی ئەم
نیقتیاسه م بو (بله) کرد . له پیشه وه نه یسه لماند به لام که گرتم
ناشی نالی شیعری تصوف وه ها .. قسه که ی بی پریمه وه و گوتی
که تصوفت ناو هینا سه لماندم .
حاجی قادر ده لی :

به (تضمین) به یته کی نالی ده هینم تا ره فیهانم

بزانه ن من به ئەو نابم خه زه ف قهت وه ک گوهر نابی

د که مه ندی زولفی دوو لانه له بو که بر و موسلمانه

ده کیشن بی محابانه چ له م لابی چ له ولا بی ،

پنج خسته کی له لایه ن کورد و غیری کورده وه

جوړیکه له تیگ گالانی دهروونی و پوواله تی شاعیر و

شاعیر ..

(تلمیح) یش هه ره له م بابه تانه به .

نه مانه هه مووی له نیوان کوردرا باو بوون به لام

نه وه ی بی ده گوتی (معارضه) له کورده واریدا بهر چاو
ناکه وی ، هه ره بی من نه مدیتوه به لام وابوه دوو شاعیر
هه مان پارچه هه لبه ستیان له شیعری بیگانه وه
وه رگیراوه ته سه رکوردی وه که بیگه س و گوزان کردیان
. ده شبی بزانه ن ئەم بابه تانه تیگرایان خو تاقی کردنه وه و
خو به خه لک گرتن و خو نواندنیان تیدایه هه ره چه ند ئەم
نیازانه ش ری له هه لچوونی عاتیفه ناگرن ، بگره وه ها بوه
له پنج خسته کی سه رکه وتوودا سوژی شاعیری دوهم
سه ر ده کات که به شاههنگی سه ده له سه دی
شاعیری به که م ده دویت :

دلی بردم به ناز و عیشوه دیسان شوخی

عه ییاری

فریبی دام به چاوی مهستی خوی مه حبووبی

سه ححاری

له هیجرانی ته قم کرد ئەی ره فیهان کوا

مه ده دکاری

ئه مان مردم عه لاجی سا له ری پیغه مبه را

چاری

وصال یا قتل یا تسکین له هه ره سی بوم بکه ن

کاری

سه ره به ری دیوانی شیخ ره زا تاکه به ک

غه زه لی تیدا بو سوژی دلداری تای ئەم پنج

خسته کیه ی کرد بیته وه که له بلیسه ی کورد پیه وه

ناگری تی به ربوه . (معارضه) به وشیعره ده لین که

له کیش و قافییه ی شیعری به ره له خوی

هه لبه سترابی وه که احمد شوقی موعاره زه ی

قصیده ی ابن زیدون :

اضحی التنائی بدیلا من تدانینا

و ناب عن طیب لقینا تجافینا

ده کات و ده لیت :

یا نائح الطلح اشباه عوادینا

ناسی لوادیک ام تشجی لوادینا

ئه‌گه به هاریه‌که‌ی حاجی له کیش و قافییه‌ی قصیده‌که‌ی نالی بایه پێی ده‌گوترا (معارضه). له لایه‌ن کیشه‌وه هه‌ردووین له یه‌کدی نزیکن تا ئه‌وه‌ی هه‌ندی شاعیریش فهرقی پێ ناکه‌ن ، به‌شیکه‌ی به‌رچاوی (صدر) وه‌یا (عجز) هه‌کانی به‌هاریه‌که‌ش وه‌ک دێره‌ شاعیره‌کانی نالی ده‌بنه‌ 14 بره‌گه‌ به‌ نمونه ، (له‌ خه‌و هه‌لسته‌ زومانی بچینه‌وه‌ ئه‌ولا) 14 بره‌گه‌ی به‌ ، صدره‌که‌ش 15 بره‌گه‌یی به‌ .

له‌م به‌واره‌دا ده‌بێ راستیه‌کی گه‌رنکی دیکه‌ش به‌رون که‌ره‌وه‌ی شوین هه‌نگاوێمان بێ : داسه‌پاندنی به‌پیری (نی‌یه) به‌تر موحتاجی به‌لگه‌یه‌ له‌ (هه‌یه) چونکه‌ مه‌به‌ستی (هه‌یه) به‌ تاکه‌ یه‌ک به‌لگه‌ ئیسپاتی ده‌کری وه‌ک ئه‌وه‌ی گویت له‌ خشبه‌یه‌ک به‌وو ده‌نگت دا (کیی ؟) به‌ تاکه‌ وه‌لامی (منم) ده‌زانری

خشبه‌ی به‌نیاده‌مه . به‌لام که‌ وه‌لامیکت وه‌رنه‌گرتوه‌ جه‌والیک به‌لگه‌ت ده‌وی تا

ئیسپاتی (به‌نیاده‌م نه‌به‌رون) ی خشبه‌داره‌که‌ ده‌که‌یت ، ره‌نگه‌ یه‌ک به‌لگه‌شت چنگ نه‌که‌وی . له‌گه‌ل گه‌مه‌شدا به‌پیرادان له‌سه‌ر هه‌به‌وونی خه‌زمايه‌تی له‌ نیوان ئه‌و دوو قصیده‌ به‌ناوبانگه‌دا تا ئه‌وه‌ی خه‌یال له‌ (شوین پێ هه‌لگرتنه‌وه) بکه‌ین به‌بادی هه‌وا نابێ به‌تایبه‌تی که‌ ده‌نگ و سه‌دای ئیعتیراز بلند بوو : به‌یوسته‌ لێره‌شدا (منم) یه‌ک به‌خه‌به‌ر به‌هین .

ئه‌وسا له‌ (چه‌په‌کێک ..) دا که‌س به‌ره‌هه‌ست نه‌بوو تاکو به‌لگه‌کاری تیدا بکه‌م ، قسه‌شم له‌ دله‌اره‌وه‌ ده‌گیرایه‌وه‌ که‌ ئیتر لزوجه‌ نه‌ده‌دیت به‌ به‌لگه‌ و نمونه‌ هه‌ینانه‌وه‌ له‌ سیفه‌تی (شایه‌د) هه‌و به‌مه‌ داواکار .

به‌لگه‌ی ئه‌م شوین پێ هه‌لگرتنه‌وه‌یه‌ له‌ چه‌ند لایه‌که‌وه‌ تیک ده‌که‌نه‌وه‌ : نالی شاعیریکه‌ بوه‌ له‌ سه‌رامه‌دی شاعیرانی سه‌ده‌ی نۆزده‌م ، چ سه‌یر له‌وه‌دا نییه‌ شاعیری بیه‌ته‌ ئه‌و (به‌رده‌عازه‌بانه) په‌ی گه‌نجی له‌ خه‌زازی هه‌یزی خۆی پێ تاقی بکاته‌وه‌ . ئیمه‌ بلین و نه‌لین نمونه‌ی زنده‌ بالا له‌ هه‌ر هونه‌ریکه‌دا هه‌بێ ده‌بیته‌ (سه‌رمه‌شق . حاجی قادر له‌ چه‌ندین جیگه‌دا باسی نالی و شاعیریه‌تی ده‌کا . وه‌ک دیتمان (تضمین) یشی له‌ شاعیری کردبوو ، له‌و (تضمین) ه‌ به‌هه‌زتریشی هه‌یه‌ که‌ ده‌لی :

زاهیره‌ن شیعرم له‌ کوردی و نالی زور که‌منز نییه‌
تالعم به‌رگه‌شته‌یه‌ به‌ده‌بته‌ به‌ختم نووستوه
بیم بلین کام شاعیری نوێ خوازی کوردی له‌ تاووتینی
گوران په‌ها بوه‌ ؟ په‌ها بوونی چی ؟ هه‌رچی هه‌یه‌ ده‌لی گوران
ده‌وازه‌ی شاعیری نوێی کوردی خسته‌ سه‌ر گازه‌رای پشت .
واوه‌ی گوران له‌م به‌وه‌دا کام شاعیر سه‌ره‌تاتکه‌ له‌ شاعیری
شیرکوێکه‌س ناکات ؟ ئنجا ئه‌گه‌ر شاعیره‌کانمان له‌ هه‌له‌به‌ستدا
باسی گوران و شیرکوێ نه‌که‌ن و له‌ توژینه‌وه‌ی ئه‌ده‌بیدا ناویان
به‌هینن خو‌ حاجی قادر له‌ شاعیردا خۆی بو‌ نالی شکاندوته‌وه‌ ،
ئنجا هاتوه‌ خۆی به‌ (و به‌ کوردی) گرتوه‌ . له‌مه‌ زیاتر
چیمان ده‌وی بیکه‌ین به‌ به‌ووناکی بو‌ ناو ده‌روونی حاجی تا
شه‌به‌نگی نالی تیدا بدوژینه‌وه‌ ؟ به‌ خه‌یال له‌ حاجی به‌رسین ئایا
نالی و شاعیره‌کانی چ ئه‌سه‌ریکیان بوه‌ له‌ وێژدانی ئه‌و دا ده‌بێ چ
وه‌لامیکمان بداته‌وه‌ ؟ ره‌نگه‌ به‌سیاره‌که‌مان لێ به‌عه‌یب بگری
چونکه‌ خۆی به‌ شاعیری پاته‌وپاته‌ ئه‌و ئه‌سه‌ره‌ی کردوته‌ به‌لگه‌
نه‌ویست . خو‌ئه‌گه‌ر به‌گوتری حاج باسی شاعیری دیکه‌شی کردوه‌
وه‌ له‌ داوه‌ته‌وه‌ ده‌لیم :

- 1- باسی شاعیر و ئه‌بیبکی به‌قه‌ده‌ر نالی نه‌کردوه‌ .
- 2- شاعیری که‌سی دیکه‌ی به‌ (تضمین) نه‌هه‌یناوه‌ته‌وه‌ .
- 3- له‌ نالی و کوردی به‌ترازی خۆی به‌که‌سی دیکه‌ نه‌گرتوه‌ .
به‌دوا گه‌مانه‌دا ده‌لیم :
- 4- شوین پێی غه‌یری نالی هه‌له‌نه‌گرتوته‌وه‌ .

له‌ فهرزی یه‌کێک به‌م ئیسپات بکات که‌ حاجی بو‌ غه‌یری
نالیش ده‌روون کرایه‌وه‌ بوو ئه‌وسا کاری من ئاسانتر ده‌بێ
چونکه‌ به‌لگه‌یه‌کی تازهم به‌ده‌ست ده‌که‌وی و ژماره‌ (5-) ی
ده‌ده‌می و ده‌هه‌مه‌ پیزی به‌لگه‌کانی سه‌روو .

ورد بوونه‌وه‌ له‌ شاعیره‌کانی حاجی ده‌ری ده‌خات که‌ له
مه‌یدانی (نالی نه‌وازی) دا حاجی به‌ سێ په‌له‌دا تپه‌په‌یه‌وه‌ :
یه‌که‌میان ئه‌وه‌ بوو گوئی (من به‌ ئه‌و نايم - وه‌یا ناگه‌م -)
دوهمیان ئه‌وه‌ بوو گوئی (به‌یتم له‌ کوردی و نالی زور که‌متر
نییه‌) . سێیه‌میان ئه‌م به‌هاریه‌یه‌ که‌ به‌ن‌برکینی تیدا کردوه‌
له‌گه‌ل (قوربانی توژی ریگه‌تم) هه‌تا شاعیریش شاعیر بووبی
نه‌یتوانیوه‌ هه‌نده‌ی به‌هاریه‌که‌ راستی نمونه‌ی سه‌رمه‌شقی
کردبیه‌ته‌وه‌ له‌وه‌شدا حاجی سه‌دجاران ئه‌و نه‌رمه‌ چه‌رپه‌ چه‌رپه‌ و

منگه په پيسوا دهکات که له بن ليوانه وه ده ئی حاجی له شورتهی شاعیریه تدا قه زداري قه ومايه تيه که يه تي مایه ی شانازی حاجی و نیمه يشه ، به لام هه زار قه ومايه تي و حه قه پرستایه تي و مه لایه تي به سهر يه کدا که له که بکن (به هاری) وه ها پاراو و ناوړخدار و نه فسووناوی نازین نه گهر شاعیرایه تي له که لدا نه بی . جاروبار حاجی به زاری خوی ده ئی گله یی له که موکوړی نه م شيعرم مه که ن چونکه ده مه وی (.. له م به ند و باوه ده رېجن) که چې له به هاریه که پدا له پشت به رده يه کی ته نکي وه قاردا نه وه له بسته ده کاته به لگه بوزمانی کوردی که (به لاغه تیکي هه يه هيچ زمانی ناگاتی) . حاجی نه وه له خو رادیتته ی ناو به یی (زاهیرهن شيعرم له کوردی و نالی زور که متر نیی) له م به هاریه دا به نیسپات ده که يه نی چونکه به راستی نمونه يه کی هره پیشکه وتوی هونه ری شيعره به پوخسار و ناوه روکه وه ، له کوردی و غه یری کوردیدا ، خو هه تا خه تمی که لام به شيعری شیرن هاتبی شیرنتر نابی له مه :

به هه مه حال ده رخستنی مه هاره ت و په نجه ره نگیني و ناراييشت و سوز و هه ستي بريندار و هه نیسکی غوربه ت و واقیعیه ت و نه و جوړه دیمه نانه له و به هاریه دا که لیکي به به ره وه هه يه که ده بی له لایه ن به له دی زانسته ئیسلامیه کان و نه ده بی کلاسیکیه وه توژینه وه و شی کردنه وه ی بین دريژی تیدا بکری . هه تا تی ده که یین وه یا تی ناگه یین له به یی :

پياله یی زه ږی نه رگس له سهر که فی سیمین

له بو نثاری مه یایه پر له زږی طلا

چون شیا (ظرف) ی نیرگز خوی زږ بیت و (مظروف) ه که شی (زږی طلا) زږ بیت و هه دوو کیشیان (ظرف و مظروف) نه و زه ردایی یه ی ناو نیرگزه که ن ؟ . تا تی ده که یین شه که ت ده بین .

نالی راسپارده ی به بادی (خوش مرور) دا به ږی ده کات ، حاجی قادریش له مه هاره تی خو یه وه (به ختی خه والوو) ده دوینیت و گروچکه کانی هه نای به ره و کوردستان به ږی ده کات . دیاره به ختیش پتر له بای چالاک پیوه ندی به مروقه وه هه یه و جینی خو یه تی به ده نگ بیت و بکه ویته وتوویژ .. له وه به ولاره ناوه وکی هه ر یه کیک له دوو قصیده که ده بیته ته رجومانی نه د گیانه ی ناوه ناگرینه ی بورکانی خوی وه در ده نی . هه ر وه که له

(معارضه) دا دوو قصیده ی له یه کدی راموی هاوکیش و هاوقافیه ش ده بی ناوه روکیان جورا بی ده نا قصیده ی (معارض) له پایه خ ده که وی و ده بیینه لاسایی کردنه وه ، له شوین پی هه لگرتنه وه شدا ده بی ناوه وک جودا بن ته نانه ت له یه کدی نزيك بوونه وه یان له به ییت و دوو به پندا قصیده ی دوهم داناله نگیني . به نمونه ، حاجی قادر که ده ئی :

نه گهر منم له فراقیان کزهم له جهر که وه دی

نه گهر دله وه کو جهر گم ده لیبی نه وا سووتا

قسه کانی خویان له و دوو به یته ی نالی ده خشین :

سووتا ره و اقی خانه یی صبرم دل و دهوون

نه ی ماوه غه یری گو شه یی ذیکریکی یا صبور

له م شه رحی دهر د و میحنه ته له م سوزی غوربه ته

دل وه خته بی به ناو و به چاوما بکا عبور

خزمایه تی واتای نه م به پتانه هه ر بویه له سهر ماجی قادر

به لاسایی کردنه وه و واتا خواستنه وه حیساب ناگری چونکه

مه حکمه ی و (اصالة) ی سهر له به ری به هاریه که له توهمه ی

وه های ده پاریزی : نه ویش وه کوونالی له بیر کردنه وه دا هه ستي

ناگرتی به ربوون ده کات ، ئیتر چون نالی سووتام !!

هه روه که حاجی شاکاری نیی به رانبر به هاریه که ی

راوه ستي ، سالمیش هه له ستيکی نیی بگاته نه وه لاهه ی که به

(بادی سه حر) دا بو نالی ده نیریته وه .

قوربانی توژی ږیکه تم نه ی باده که ی سه حر

وه ی په یکی شاره زا به هه موو راهی پر خه ته ر

نه سه یره و نه له سالمیش به عیب ده گیری که له جوابدا

به وشه کانی نالی ده ست پی بکاته وه و هه مان بادی خوش

مروریش بکاته وه به په یکی نامه هه لگر چونکه نه و یه کسه ر له به ر

تین و تاوی پولوه کانی نالی دلی خوی ده تاوینیته وه له سالم و

حاجی بترازی (مصباح الدیوان) یش شيعریکی نه گوته

هاوتای پینچ خشته کیه بی پرده که ی بی که راسته و خو له

(مستوره ..) ی نالیی وه تیشکی داوه ته وه ، ته نانه ت سهرنجم

بو نه وه ده کشی که (مصابع ..) به نانقه ست چوار مصرعه ی

هه ره ږه هه ست و خوسته که ی وصفی یاری هیناوه ته سهر

قافیه ی قصیده ی (مستوره ..) که کیشیشیان له که لیدا پیکه لن

وهك تازه هه نووژنكي له ناو دوو لقه دا بڼي
وا ريك گوشرابى كه له دوو .... هه تاد ..

په ش به حالى خوم هه ستي سه ربلندي ده كم له وه دا كه
سى كه له شاعيري كورد به په فاقه تى سه رامه ديكي شيعري
كوردى به سه ر خوياندا زال بووڼ .
نيستا به نيزنى كاكه بيمار وا په سه ند ده كم هه له ي نه و
به يتانه ي به نمونه له به هاريه كه ي هيناونه وه راست بكه مه وه .
به داخه و زور له ديراني شاعيره به سه رچوه كانمان له
نووسينه وه دا هه له يان تى كه وتوه جگه له وه ي كه له ده مې چاپ
كردنيشدا هه له يان تيدا ده كرى تا نه وه ي كيشي به يته كان تيك
ده چيت ، ناوناوه مه عناشيان نامينى :

مصره عى (له كيو و كه ژ كه سه ر له نيواره مالات) به م
شكله پازده برگه يه كه ده بو له به ر وشه ي كوتايى مصره عه كه
(مالات) چوارده برگه بڼي چونكه نه م وشه يه له وانه يه له دوو
برگه وه بكرينه سڼي برگه و كيشي شيعره كه ش تيك نه چي . بو
پوون كردنه وه ده ليم نه كه ر مصره عه كه به راستى وه رگيرابايه
ده شيا (مالات) هكه ي بكرينه (مه رومال) و كيشي تيك نه چي
كه چي نيستا ده يكاته شازده برگه . وا بزانه م ده بڼي بگوتري :

له كيو و كه ژ كه سه ر نيواره دپته وه مالات

له مه شدا پيوسته (سه ريواره) بخويندريته وه ده نا كيشي
ته نبل ده بڼي . به م جوړه نه گه ر بگوتري (.. مه رومال)
كيشي ناشيو ي چونكه وهك له پيشتر گوتوومه به حره كه به
پني سازدان 14 برگه و 15 برگه ش هه لده كرى . تو بڼه (له سه ر

كه فى سيمين) بكه (له سه ر كه فى گوهرين كيش عه بيدار نابي .
ليره قسه له نه شيوانى كيشي شيعره ، ده نا ده زانه حاجي
نه يگوتوه (مه رومال) .

وشه ي (گوهرين) يش جڼي نابيته وه له و مصره عه دا چونكه
زه ردايى نيرگز بو زير ده چپته وه نه كه گه وه ر .

مصره عى (مه لائيكه ي سه ر تاق و په واقى مينايى) بوته
13 برگه وه له يه ده بڼي بلين (مه لائيكه ي سه رى تاق و په واقى
مينايى) .

وشه ي (جومبش) ده بڼي بنووسرى (جنبش - جونبوش)
چونكه له (جنبدين) هوه هاتوه . (مناره ي جنبان - جونبان) ي
ئيسفه مان پيژه ي ناوى كارا (اسم فاعل) ي (جنبدين) ي تيدا
به كار هاتوه .

هه ر دوو مصره عى .

پياله ي زه رپرى نيرگز له سه ر كه فى سيمين

پره له شه بتم وهك دورى لولوى لالا

ده بڼي راست بكرينه وه و بڼه :

پياله يي زه رپرى نه رگس له سه ر كه فى سيمين

پره له شه بتمى وهك دورى لولوى لالا

حاجي وشه ي (نرگس و سيمين) ي گوتوه كه هاتين

گوتمان (نيرگز) ده بڼي بنووسين (زيوڼ) .

مصره عى :

به هار وا هه موو ساليك دپته وه نه ماما

بوته 12 برگه راستيه كه ي نه مه يه :

به هارى وا هه موو ساليك ده يپته وه نه ماما

وه ياخود :

به هارى وا هه موو ساليكى دپته وه نه ماما

ده بڼي بلين :

مه كانه : شه وقى به عيلا ته ..

حه ياته : زه وقى به نه حبابه ..

مصره عى (گه ر بڼي يو بچيه وه نيستا (كانى) ديسان) به

قسه ي عاده تيش قبول ناكري واده زانه راستيه كه ي نه مه يي :

گه ر بڼي يو بچيه وه نيستا كه بو وه طهن ديسان

سه فهر ده كه ي له وه طهن ده چيه شارى جابولقا

له م ده مه دا ديوانه كه ي حاجي وده سخه تى ديوانه كه شم

لا نيه بزانه له واندان نه م به يته و نه وانى ديكه ش چون

نووسراون : په رى نهايى كيش وواتا و نه ختيكيش ياريدى

بيره اته وه قالبى نه م به يتانه م راءت راگرتنه وه . نه وه ي

راستيش بڼي هه رچي نمونه يه كه له م نووسينه دا هينا بپتمه وه

ه ي ياد كردنه وه يه نجا نه گه ر سه هوويان تيدا بڼي ليم بيوون .

له كوتايى دا ده ليم ماموستا بيمار هه قى هه يه گه و

بوچوونه په سه ند بكات كه به لايه وه راسته به لام منيش

هه قه بليم نه و به لگانه ي بو (به ناسانى رپت كردنه وه) ي

هينا بوونه وه با يي رپت كردنه وه ناكه ن . له گه ل ريزمدا .